

19. Väestönsuojelutoimisto

Henkilökunta. Väestönsuojelutoimiston henkilöstössä tapahtui v. 1970 seuraava muutos: rakennusmestarina oli Kalle Ikonen 31.5. saakka ja 1.6. lähtien Einari Lehtaro.

Kalliosuojien hoitohenkilöstöön kuului kone teknillisen ryhmän työnjohtaja, sähköli-
asentaja, koneasentaja, 2 sähköasentajaa, putkiasentaja, 2 laitosiestä ja 10 kalliosuo-
janhoitajaa eli yhteensä 18 henkeä.

Hallinnollinen toiminta. Väestönsuojelu-
toimiston työjärjestykseen sekä kalliosuojien
hoitohenkilöstön työjärjestykseen tehtiin ker-
tomusvuonna vähäisiä tarkistuksia.

Viraston toiminnan laajuutta kuvaa osal-
taan diaariin kertomusvuonna merkittyjen
kirjeiden luku, joka oli 1 617. Näistä oli hal-
linnollisia asioita 686, suunnittelu- ja koulu-
tusasioita 791, rakenteellisen suojelun asioita
140. Kalliosuojien vuokrasopimuksia tehtiin
7. Rahatoimistolle lähetettyjen maksuosoi-
tusluetteloiden määrä oli 156 ja laskujen
määrä 1 196.

Kalliosuojien vuokrauksesta oli tuloja ker-
tomusvuonna 1 079 011 mk. Niiden käyttö-
kustannus- ja kunnossapitokulut olivat
294 596 mk. Vuoden aikana olivat kaikki
vuokrauskelpoiset suojatilat jatkuvasti vuok-
rattuina.

Kalliosuojien normaaliajan käyttötarkoi-
tusten monipuolistamiseen tähtäävissä pyr-
kimyksissä saavutettiin jossain määrin edis-
tystä. Tarve käyttää suojia erilaisiin harras-
te-, kokoontumis-, kulttuuri- ja jopa liikun-

nallisiin tarkoituksiin oli yhä ilmeisempi.
Niinpä yksi uusi kalliosuoja vuokrattiin nuorison harrastetiloiksi ja kahden suojan suunnittelu ja käynnissä oleva rakentaminen tähtäsivät samaan päämäärään. Keväällä toimeenpantiin Eläintarhantien kalliosuojassa ns. »bunkeriteatteri»-kokeilu, josta saadut kokemukset johtanevat tapahtumakeskuk-
sen syntymiseen lähinnä kulttuuriharrastuk-
sia varten.

Suunnittelutoiminta. Kertomusvuoden
suunnittelutoiminta kohdistui pääasiallisesti
sisäasiainministeriön evakuoinneista 19.6.
1969 ja uudesta väestönsuojelun toimeen-
pano-organisaatiosta 13.3.1970 antamien oh-
jeiden edellyttämien suunnitelmien laatimi-
seen. Suunnittelutyön vaikeuden ja laajuus-
vuoksi ns. valmiusevakuointisuunnitel-
ma ja toimeenpano-organisaation eri suunnit-
telmat saattavat valmistua lopullisesti vasta
v:n 1971 loppuun mennessä.

Kertomusvuonna jatkettiin v. 1968 aloi-
tettua omatoimisen suojelun suunnitelmien
tarkistamista. Vuoden 1970 loppuun men-
nessä eri toimipaikkoja koskevia tarkistettuja
suunnitelmia olivat väestönsuojelutoimistolle
lähettäneet muut kuin kaupungin virastot ja
laitokset 162, teollisuus- ja liikeyritykset 266
ja asuntokiinteistöt 24 suunnitelmaa.

Noin neljännes pyydetyistä tarkistuksista
jäi vielä saapumatta, joten työ tulee jatku-
maan. Työtä hidastivat väestönsuojelutoi-
miston työvoiman vähäisyys, organisaatiomuut-
okset valtion virastoissa ja laitoksissa sekä

eri laitosten ja vastaavien suojelujohtajien jatkuva vaihtuminen.

Väestönsuojelutoimisto ei kyennyt riittävässä määrin avustamaan kaupungin virastojen ja laitosten suunnittelutyötä. Tämä tuki on tarpeen sellaisissa suuremmissa virastoissa tai laitoksissa, joissa ei ole päätoimista suojelujohtajaa tai tämän apulaista. Esimerkiksi sairaala- ja huoltoviraston laitosten suojelun suunnittelu ja kehittäminen on niin suuritöistä, että tehtävien määrätietoinen hoitaminen oman toimen ohella voi käydä ylivoimaiseksi. Väestönsuojelutoimistolle lähetettiin suojelusuunnitelmaakortti liitteineen 206 eri toimipaikasta.

Viesti- ja hälytystoiminta. Kertomusvuonna rakennettiin III, IV ja VIII suojelupiirin sekä 91 erillisen suojelulohkon toimistojen sisäiset viestiverkot ja asennettiin radiolaitteet täyteen käyttövalmiuteen. Toimistot kalustettiin ja luovutettiin ao. johtoportaitten henkilöstön harjoituskäyttöön.

Johtoportaitten välisten suorien puhelin-yhteyksien kytkentöjä kokeiltiin harjoituksissa ja todettiin näin syntyvien yhteyksien toimivan hyvin.

Helsingin Puhelinyhdistykseltä saatiin veloituksetta 350 kpl yleisestä käytöstä poistettuja, käyttökuntoisia automaattipöytäpuhelimia.

Pakilan ja Munkkiniemen suurtehohälyttimien laitesuojat valmistuivat. Pakilassa pysytettiin hälytintorni sireenipäineen ja koneiston asennus oli käynnissä. Munkkiniemen laitesuojassa on koneistoasennukset lähes loppuun suoritettu. Hälytintorni hankittiin, mutta sen pintakäsittelyä ei ole vielä suoritettu.

Väestönsuojelumateriaali. Materiaalihankeintoihin oli kertomusvuonna käytettävissä kaikkiaan 327 834 mk, josta 139 956 mk oli hälytys- ja viestiverkoston hankintamäärärahoja.

Palveluihin tarvittavat materiaalityypit olivat seuraavat: henkilökohtaiset suojavälineet; tiedustelu- ja valvontavälineet; pelas-

tusvälineet (kertomusvuoden tilanne n. 90 % tarvittavasta määrästä); puhdistusvälineet, jotka suurimmaksi osaksi ovat nopeasti pilaantuvaa materiaalia; sammutusvälineet (n. 70 %); viesti- ja sähköteknilliset välineet; talousvälineet, mihin ryhmään kuuluu pääasiassa paikallishankintamateriaalia ja palvelukseen kutsuttavilta lunastettavia välineitä; kuljetusvälineet, jotka ovat kaupungin omistamia autoja, sekä lääkintävälineet (n. 85 %).

Kertomusvuonna hankittiin varsinaisesti vain viesti- ja hälytinmateriaalia.

Koulutustoiminta. Väestönsuojelutoimiston kertomusvuonna pitämiä yleisen väestönsuojelun kurssseja oli 48, oppilaita 1 041 ja laitossuojelun kurssseja 23, oppilaita 753. Pelastus- ja ensiapukoulutuksen tehostamiseksi kunnostettiin kurssikeskuksen alakertaan harjoitusluokka, jossa ensiapuryhmät voivat pitää harjoituksiaan myös iltaisin.

Vanha ja suurikokoinen kurssien todistuslomake poistettiin käytöstä epäkäytännöllisenä ja korvattiin uudella taskukokoisella lomakkeella.

Yleisen väestönsuojelun kurssseista on erityisesti syytä mainita vss-johtajiston jatkokurssit touko- ja joulukuussa sekä evakuoinnin johto- ja runkohenkilöstön kurssit. Kaupungin väestönsuojelun valmiutta on oleellisesti voitu lisätä kyseisten kurssien avulla.

Virasto- ja laitossuojelun kurssseilla pysyi koulutettujen määrä jokseenkin edellisen vuoden tasolla kurssien lukumäärän kasvaessa. Tämä merkitsi luokan pienentyessä opetuksen tehostumista. Ensiapukoulutuksen kurssien ja oppilaiden lukumäärä kasvoi n. 50 %:lla edelliseen vuoteen verraten. Suojeluvälineiden koulutus pidettiin ao. laitoksissa työpaikkakoulutuksena yleensä 2 t:n tilaisuuksina. Tällainen järjestely sopi parhaiten sairaala- ja huoltoviraston laitosten normaaliin työrytmiin ja säästi koulutettavien aikaa. Koulutus tehostui samalla huomattavasti, kun aihetta voitiin käsitellä asianomaisen laitoksen tiloissa.

Kaupungin tärkeimpien laitosten sekä erityisesti teollisuuslaitosten uudet suojelujohdajat koulutti edelleen Suomen Väestönsuojelujärjestö.

Valtion väestönsuojelukoulussa järjestettiin marraskuussa viikon kestävä kurssi Helsingin kaupungin ja maalaiskunnan sekä Espoon kauppalan perustamistehtäviin kuuluvien suojeluosastojen johtajille ja näiden apulaisille. Kurssille osallistui kaupungin suojeluosastojen 20-31 johtajat ja johtajan apulaiset.

Väestön omatoimisen suojelun koulutuksesta ovat edelleen huolehtineet Helsingin Väestönsuojeluyhdistys ja Suomen Punaisen Ristin Helsingin ja Uudenmaan piiri. Väestönsuojelutoimisto teki kertomusvuonna kummankin edellä mainitun kanssa kirjallisen sopimuksen yhteistyöstä.

Helsingin Väestönsuojeluyhdistyksen järjestämiä väestön omakohtaisen suojelun kursseja oli yhteensä 108, joihin osallistujia oli 1 872. Teollisuuden ja liikeyritysten suojelun kursseja pidettiin yhteensä 25, osallistujia oli 892.

Näiden lisäksi yhdistys järjesti esitelmä- ja informointitilaisuuksia sekä filmiesityksiä.

Suomen Punaisen Ristin Helsingin ja Uudenmaan piirin suorittamaa ensiapu- ja kotisairaanhoitokoulutusta annettiin yhteensä 294 kurssilla ja näillä oli osanottajia 5 489.

Lisäksi pidettiin kurssien opettajien ja ryhmänjohtajien jatkokoulutuspäivät, joille osallistui Helsingistä 40 henkeä. Järjestön keskushallituksen valmennuskursseilla valmennettiin uusiksi opettajiksi 56 sairaanhoitajaa. Ensiapualueharjoituksia pidettiin Helsingissä 5, osanottajia oli 450. Ensiapuinformaatio-tilaisuuksia pidettiin 53, osanottajia oli 1 346.

Väestönsuojat. Sorvaajankadun kalliosuoja (elintarvikekeskuksen ent. juurikasvarasto) otettiin vastaan 26.3. kiinteistölautakunnalta väestönsuojelulautakunnan hallintaan.

Pihlajamäen asuntoalueen Graniittitien ja Liusketien yhteiskalliosuojat valmistuivat

kertomusvuoden syksyllä, työt jatkuivat koko vuoden Erottajan yleisessä kalliosuojassa ja syksyllä aloitettiin sisustustyövaihe Myllypuron asuntoalueen yhteiskalliosuojassa sekä Strömbergintien ensiapuaseman kalliosuojassa. Vesalan yhteiskalliosuoja valmistui niin ikään syksyllä.

Keväällä valmistui Naulakalliontien kalliosuoja ensiapuasemaa varten sekä vuoden lopulla Muurimestarintien ja Perustien laitekorsut suurtehohälyttimen koneistoja varten sekä edellinen lisäksi suojelulohkon johtopaikkaa varten. Naulakalliontien ensiapuaseman varustamisen suunnittelua varten kriisiaikana tarvittavilla erikoisrakenteilla ja -laitteilla sekä lääkintämateriaalilla asetettiin vuoden lopussa työryhmä, johon kuului asiantuntijoita terveydenhoito- ja sairaalavirastosta sekä väestönsuojelutoimistosta.

Valmiissa kalliosuojissa, suojahuoneala 34 246 m², oli vuoden lopussa 44 740 suojapaikkaa yleisölle ja 1 535 suojapaikkaa vss-organisaatiolle. Edelliseen vuoteen verrattuna suojapaikkojen lukumäärä lisääntyi n. 7 000 paikalla.

Rakenteilla oleviin 3 kalliosuojaan, suojahuoneala 10 907 m², tulisi mahtumaan 15 600 suojapaikkaa yleisölle ja 344 suojapaikkaa vss-organisaatiolle. Suunnitteilla oli kaikkiaan 19 kalliosuojaa, joissa olisi tilaa 41 532 m² yht. 62 650 henkilölle ja 436 suojapaikkaa vss-organisaatiolle.

Talokohtaisissa suojissa, suojahuoneala 145 943 m², oli v. 1970 234 772 suojapaikkaa. Lisäystä edelliseen vuoteen verrattuna oli 25 664 suojapaikkaa, josta kertomusvuonna myönnettyjen rakennuslupien osuus oli 16 276 suojapaikkaa ja loput aikaisempien vuosien tilastoista puuttuneita ja nyt selvitettyjä suojapaikkoja. Talokohtaisia suojia oli toimintavuoden lopussa yhteensä 2 200.

Väestönsuojeluasetuksen 21 § 7 kohdan edellyttämä talokohtaisten suojien valvontatarkastustehtävä siirrettiin väestönsuojelulautakunnan esityksestä kertomusvuoden keväällä väestönsuojelutoimistolta palolaitok-

selle palotarkastuksen yhteydessä suoritettavaksi.

Tiedotus- ja yhteistoiminta. Helsingin kaupungin väestönsuojelun järjestelyjä ja valmiutta pyrittiin edelleen tekemään tunnetuksi mm. järjestämällä esittelytilaisuuksia, joita kaupungin omia tilaisuuksia lukuun ottamatta oli n. 20. Tutustumiskäynnin tekivät mm. valtakunnan korkein lääkintäjohto, väestönsuojelun ylijohto, maanpuolustuskorkeakoulukurssit, Norjan maanpuolustuskorkeakoulun kurssi, Ruotsin siviilipuolustusjärjestön tiedotusjohto, VR:n suojelujohdajat, poliisipäällystö, Oulun kaupungin ja Ahvenanmaan edustajat, useat puolustuslaitoksen kurssit ja muut edustajat, Salon seu-

dun sekä Rauman ja Uudenkaupungin seudun väestönsuojeluyhdistykset sekä monet helsinkiläiset yhdistykset ja kansalaisjärjestöt.

Lehdistölle ja yleisradion edustajille annettiin haastatteluja ja informaatiota sekä järjestettiin tutustumiskäyntejä.

Tulot ja menot. Tulot ja oli kertomusvuonna yhteensä 1 079 011 mk. Määrärahoja oli käytettävissä kaikkiaan 3 314 581 mk, menot olivat 3 083 298 mk, joten käyttämättä jäi 231 283 mk.

Avustuksina suoritettiin Suomen Punaisen Ristin Helsingin ja Uudenmaan piirille ja Helsingin Väestönsuojeluyhdistykselle yhteensä 142 000 mk.